

'Mijn neefje die een dutje doet. Ik heb een grote familie die grotendeels geëmigreerd is naar Europa, waaronder Nederland, Spanje, Italië en Hongarije

Xiaoxiao Xu

Evenwichtsact

Kinderfiets in de woonkamer van een oma (65) en opa (72); zij zorgen voor hun kleinkinderen die door zoon en dochter in Nederland en Italië teruggestuurd zijn naar het dorp

Xiaoxiao Xu (28) emigreerde op haar vijftiende naar Nederland. Sindsdien onderzoekt ze haar herkomst vanachter een camera.

foto's Xiaoxiao Xu tekst Kim Bos

In Nederland valt er geld uit de hemel, wist een Chinese vrouw uit haar dorp voordat Xu naar het wonderlijke land emigreerde. Daar aangekomen barstte ze in huilen uit, want er kwamen geen flappen maar dikke druppels naar beneden.

Dat de vrouw haar fantasie de vrije loop had gelaten, is zo gek nog niet. Van de drieduizend bewoners die het dorp telde, waren er in de jaren voordat Xu zelf emigreerde tweeduizend naar Europa vertrokken. Een groot deel van hen naar Nederland, Spanje en Italië. Als ze terugkomen, meestal voor een kort bezoek, brengen ze geld mee voor hun achtergebleven familie, soms zo veel dat ze er een villa van kunnen laten bouwen.

Gangtou, het dorp van de vrouw met de sterke verbeelding, is geen uitzondering. Zoveel plaatsjes, vooral die rond Wenzhou, een havenstad met negen miljoen inwoners aan de Chinese oostkust, zijn de laatste decennia leeggelopen. In veel gevallen is zo'n vijftig procent van de oorspronkelijke bewoners naar Europa vertrokken. In Wenzhou, een van de belangrijkste productieplaatsen ter wereld voor onder meer aanstekers, brillmonturen, knopen en schoenen, ligt het percentage emigranten lager vanwege de levendige economie – die inmiddels wel de klappen van de crisis krijgt te verduren.

In een isolement

De eerste Chinezen arriveerden in 1911 in Nederland. Het waren zeelui die af- en aanmonsterden op schepen. Na de Tweede Wereldoorlog kwam er een tweede immigratiegolf van Chinezen uit de voormalige koloniën. In de jaren zeventig en tachtig kwamen er arbeidsmigranten die werden gevolgd door familie en gezin. Tegelijkertijd kwamen er

'Het rustige dorp uit mijn herinnering is veranderd in een landschap vol beton'

Chinese bootvluchtelingen die vluchtten voor de oorlog in Vietnam. Sinds 2000 is er opnieuw een immigratiegolf van Chinezen die meestal voor zaken of studie komen. In Nederland wonen inmiddels ongeveer 71.500 Chinese immigranten. Een groot deel van hen komt uit de omgeving van Wenzhou.

Fotografe Xiaoxiao Xu was vijftien toen ze in 1999 helemaal alleen naar Nederland vloog. Ze ging op weg om zich bij haar moeder te voegen, die tien jaar eerder al uit China was vertrokken om geld voor de familie te verdienen. Xu had haar in de tussentijd niet meer gezien. Puber Xu vond Nederland frustrerend. Ze sprak de taal niet en niets leek op wat ze gewend was. Ze leefde bijna in een isolement. Xu raakte verstrikt tussen de Nederlandse en de Chinese cultuur. Dat veranderde toen ze begon met fotograferen. Vanachter de camera onderzocht ze haar omgeving; zo was het minder confronterend om te ontdekken waar ze was en waar ze vandaan kwam. Inmiddels richt ze haar lens vooral op zaken die met haar herkomst te maken hebben. Xu fotografeerde bijvoorbeeld praktijkruimtes voor Chinese geneeskunde en ze volgde jonge homoseksuele Chinezen die net als zij ook naar Nederland waren geëmigreerd.

In 2009 ging ze voor het eerst terug naar haar geboortestreek aan de Chinese oostkust. In Wenzhou, waar Xu zeven jaar woonde, legde ze de veranderingen, maar ook wat hetzelfde bleef, vast in een fotoreeks, met foto's van brokstukken van gesloopte gebouwen, verrezende flats, goudvissen in waterflessen en dansende beren. Met *Wenzhou* won ze onder meer de Fotoprijs 2008/2009.

Net een spookhuis

Dit jaar werkte Xu aan een vervolg op de serie. Voor *De weg naar de gouden berg* fotografeerde ze vijf weken lang emigratiedorpen rondom Wenzhou. Ze richtte zich vooral op Gangtou, waar ze tot haar zevende woonde. Opnieuw keek ze naar de overeenkomsten en verschillen tussen nu en toen. Ze legde vast hoe sterk emigratie de dorpen heeft veranderd en laat zich daarbij leiden door haar eigen herinneringen.

Tijdens haar verblijf in Wenzhou en later in Gangtou voelde Xu zich vertrouwd en vreemd tegelijk. De verse sojamelk smaakte nog zoals Xu hem zich herinnerde en het alles overstemmende geluid van de menigte in de straten van Wenzhou klonk net als vroeger. De geur die in de straten hing, van het zilte nat dat zo typerend is voor kustplaatsen, slingerde haar terug in het verleden. Maar de glinsterende rivier die haar jeugd in Gangtou symboliseert, was grotendeels gedempt. Xu bezocht

de woning waar ze de eerste jaren van haar leven doorbracht. 'Net een spookhuis. Boven het huis loopt nu een snelweg. Je kunt er niet meer wonen.' In de omgeving is veel natuur vernietigd om plaats te maken voor wegen en gebouwen, die ook worden betaald van het geld van familie overzee.

Xu's tante, bij wie ze leefde nadat haar moeder naar Nederland vertrok, woont nog in het dorp. Net als haar oma's van negentig. Gangtou is vergrijsd. De bevolking bestaat vooral uit ouderen die de oversteek nooit hebben gemaakt. Zij zorgen soms voor kinderen die zijn achtergebleven of teruggestuurd. De achterblijvers leven grotendeels van geld dat uit Europa komt. Hun ondernemende familieleden in het buitenland vinden ze helden. Zoals Xu's neef, de slapende man in het witte overhemd op een van de foto's. Hij runt een restaurant in Nederland. Terwijl Xu werkte aan haar fotoproject was hij op bezoek bij familie in het dorp. De neef mist het rijstveld dat vlak bij zijn huis was. In de lente streken er trekvogels neer waar hij graag naar keek. Xu: 'Het rustige dorp uit mijn herinnering is veranderd in een landschap vol beton, kilheid en villa's van soms wel vijf verdiepingen. Hoe meer verdiepingen, hoe meer aanzien.'

De fotografe heeft nog iedere dag heimwee naar het dorp en de stad uit haar herinnering. 'Maar ik hoor er niet meer thuis.' In Nederland heeft ze thuis ook nog niet gevonden. 'Ik zit ergens tussenin. Met mijn foto's zoek ik naar evenwicht.' ■

'De weg naar de gouden berg' is onderdeel van Het Vervolg. Onder die naam heeft Noorderlicht zeven Nederlandse fotografen ondersteund bij het uitdiepen van een onderwerp dat ze al eens behandelden. Het werk van Xiaoxiao Xu (en dat van de andere geselecteerden: Ad van Denderen, Pieter ten Hoopen, Christian Kryl, Kadir van Lohuizen, Andrea Stultiens en Lidwien van de Ven) is te zien tijdens fotomanifestatie Noorderlicht, 1 september-13 oktober 2013

Meisje dat naar goudvissen kijkt: 'Ik heb hier niet zoveel te doen, daarom kijk ik graag naar de goudvissen, ze zijn mooi'

Boven: mahjong; de rivier is grotendeels gedempt. Onder: vrouw (93) doet een middagdutje; het rode jasje

Rokende man